

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

UDVARHELYMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, A MEGYEI GAZDASÁGI EGYLET, A SZÉKELYFÖLDI ELSŐ BAROMFITENYÉSZTŐ ÉS MÁS EGYLETEK KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

FŐSZERKESZTŐK:

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi elöljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Dr Gyarmathy Dezső, földbírtokos.
Dr Kállay Tamás, orsz. képviselő.
Dr Hinléder Fels Ernő, orsz. képviselő.
Dr Pál Ernő, ügyvéd.
Dr Viola Sándor, ügyvéd.

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Telefon Egy példány 10 fillér. Telefon

SZÉPIRODALMI FŐMUNKATÁRS: **Fülei Sz. Lajos.**

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyit-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Nem vagyunk labancok!

Hazafias öröm és lelkesedés töltte el szívünket folyó hó 17-én Udvarhelyvármegye székházában; bebonyosítottuk, hogy nem vagyunk labancok s méltán viseljük a Székelyföld központjának a nevé.

Megdobbant a székely szív és egyet ver, mint 1848-ban: „Szabadság, egyenlőség, testvériség!” Legyen minden ember magyar s ne engedje a haza jogait.

József magyar kir. herceg elparentálásával kezdte hazafias beszédét Dr Damokos Andor alispán, aki a betegeskedő főispán helyett elnökölt. A beszédnek ezt a részét állva hallgatta végig a közgyűlés.

Különben a mindvégig hazafias, székely anyavármegyénk hangulatának egészen megfelelő beszédet szóról-szóra ide iktatjuk:

Tisztelt közgyűlés!

Miután a vármegye főispánja betegsége miatt akadályozva van, s így rám hárul a feladat, hogy az elnöki széket elfoglaljam, mindenek előtt azon, a legutóbbi közgyűlés megtartásának ideje óta bekövetkezett lesújtó veszteségről kell megemlékezni, mely József kir. herceg elhunytával egész nemzetünket érte.

Az ő halálával elvesztettük a felséges uralkodóháznak egy olyan tagját, ki hosszú és áldásdús tevékenységben töltött életének egész folyamán csak az irántunk való rokonszenvének, nemzeties irányu vágyaink és törekvéseink felismerésének adta fényes tanujleit. Az ő legendás alakját még életében rajongó szeretettel vette körül a magyar nép, s halála mindnyájunk szívében mély gyászt okozott. Indítványozom, hogy elhunyt feletti őszinte és mélyen átértézt részvétét törvényhatóságunk jegyzőkönyvileg örökítse meg.

* * *

Ha a régi várszerkezeten felépült ezeréves vármegyének közjogi fontossága és sulya valaha teljes mértékben lépett előtérbe: úgy a mostani időszak bizonyára egyikét képezi azoknak az eseteknek. Századok repültek át nemzetünk felett, s a municipiumok Szent István óta mindig fennállottak. Átalakulva és fejlesztve az általános haladásnak és a modern kor köve-

telményeinek megfelelően. de mindig a régi erős, szilárd alapokon. Élő és érző szervek voltak mindig a nemzet testében és így joguk volt mindig a nemzet sorsának intézéséhez.

Ezen jogaik élő törvényekben is kifejezve, elismerve lettek. Békés, csendes időkben teljesítették az önkormányzatot, intézték saját belügyeiket, maguk részére törvényeket alkothattak, azokat végrehajthatták saját szerveik által. Nehéz, válságos időkben egygyé olvadtak a széttagolt részek, s a haza sorsát intéző küzdelemben részt vehetett és részt követelhetett magának mindenik s szavának, elhatározásának egyaránt sulya volt felfelé és lefelé. Törvényhozásunk bölcsesége védte és óvta mindig a vármegyét, mert a történelem tanított meg arra, hogy a vármegye az alkotmány védbástyája.

Nehéz, válságos idők következtek be mostan is. Politikai láthatárunk egét sulyos, komor felhők borítják. Belső bonyadalmak közé sodortatott a nemzet. Nehéz kérdések tömege áll előttünk, melyeknek megoldását alig láthatjuk.

És ime a megváltozott viszonyok között is ismétlődnek a történelmi idők. Ismét a régi vármegyékre hárul át az ország sorsának intézése, melyek rendre szólalnak fel, hogy a nemzet létfeltételét képező kérdések irányításában maguknak részt követeljenek. Ismét hallatják a régi vármegyék szavukat, most a midőn megnyilatkozásukat kívánja a magyar nemzet érdeke.

Békés időkben nehezebb helyzet talán soha sem volt. Rendkívüli sulya, beláthatatlan következménye lehet minden egyes kimondott szónak. És épen ezért szükséges, hogy vármegyénk törvényhatósága is felemelje szavát, mert hiszem, hogyha valahol él szeretett hazánkban az óhajítás a magyar nemzet felvirágzása, intézményeink fejlesztése, magyar államiságunk feltételeinek megszerzése és érvényre juttatása iránt: úgy él az a mi vármegyénkben, Udvarhelyvármegyében, hol magyar földön a magyar nép szive hon szeretettől ég ősi idők óta.

Őseink kezükben karddal szerették meg számunkra ezt a földet. Legyen minekünk kar-

dunk, erős pajzsunk a törvény. Minden nép szelleme annak törvényeiben nyilatkozik meg s mi népünk szelleméhez maradunk hűvek, ha törvényeinkhez ragaszkodunk, ha minden kérdésben törvényeink rendelkezéseit, intencióit követjük. Vezesse ezen talán évtizedekre kiható fontossággal bíró mai tanácskozásainkat és elhatározásainkat higgadt megfontolás, a szenvedélyek elvakultságától mentes gondolkodás. Mert tanácskozásaink hatása nem csupán vármegyénk szűk határaitra terjed ki, de meghallja szavunkat az egész ország, s mert a mostanihoz hasonló történelmi időkben méltóknak kell maradnunk a hazát megtartó elődeink bölcsességéhez.

Ezzel a mai rendkívüli közgyűlést a megjelentek szíves üdvözlése mellett megnyitottam nyilvánítom

A gyakori helyeslésekkel kísért elnöki megnyitó után, József kir. herceg emlékét jegyzőkönyvbe iktattak.

Majd a napirend megállapítása következett.

A távozó Tallián és Berzeviczy ex-miniszterek köszönő iratát egyhangulag és egyszerűen tudomásul vette a közgyűlés. Ennél Ugron János ex-képviselő próbálkozott legalább Talliánnak egy csipetnyi elismerést kisajtolni, — mint mondá nem a politikusnak, hanem a magán embernek. Azonban indítványát ő is visszavonta, mert a levegő egy cseppet sem volt alkalmas ex-miniszterek hiúságának legyezgetésére.

Ezután következett a tulajdonképeni hazafias aktus. A fekete-sárga miniszteri ügyvezetők és a hazafias törvényhatóságok iratainak, valamint a vármegye tisztviselőnek június 26-án hozott határozatának együttes tárgyalása s ezekre nézve az állandó választmány elismerésére méltó véleményes javaslat.

Ugron Zoltán volt az első szónok, aki elfogadásra ajánlotta az állandó választmány javaslatát. Ezzel szemben Ugron János vállalkozott a Tisza-rendszer díctelen védelmezésére; ürmöt akarván csepegtetni a hazafias lelkesedéstől magasan emelkedő szívek közepébe. Azonban ez csak olaj volt a tüzre. Egymás után emelkedtek szólásra: Dr Kovácsy Albert, Deák Miklós, Orosz Lajos, Ugron Ákos, Dr Gyarmathy Dezső és mások, akik mindnyájan az állandó választ-

mány javaslatát támogatták oly nemes, hazafias lelkesedéssel, hogy még a karzat közönsége sem állotta meg, hogy egy-egy éljent és helyeslő nyilatkozatot meg ne kockáztasson.

Egyhangulag történt a lelkes határozat tehát, a melyet lapunk más helyén egész terjedelmében közlünk.

Ezen kívül Dr Gyarmathy javaslatára egy 40 tagból álló bizottságot választottak, amely míg a válságos politikai helyzet főáll, minden hónap 18-án ülést tart s ennek hivatalból az alispán és tisztügyész is tagja. A bizottság következő tagokból áll:

Bálint György, Beese! Aladár, Betegh Pál, Dr Bodolla Gábor, Deák Miklós, Gyertyánffy Gábor, Gáspár János (bardoci), Gyarmathy Ferenc, Dr Gyarmathy Dezső, Gyárfás Endre, Hlatky Miklós, Horváth Károly, Jeddí Tamás, Jung-Cseke Lajos, Kassay Ákos, Kovács Dénes, Dr Kovácsy Albert, Lukácsffy István, Dr Mezei Ödön, Molnár Karoly, Dr Nagy Samu, Orosz Lajos, Orbán Ottó br., Papp Mózes, Peter Karoly, Persián János, Dr Solymossy Lajos, Sándor Mózes, Sebestény Mózes (esperes), Sperker Ferenc, Soó Gáspár, Dr Soó Rezső, Szabó István, Székely Mózes, Szöllösi Samuel, Tamás Albert, Ugron Ákos, Ugron Zoltán, Dr Viola Sándor, Papp Z. József.

Tudomásul vették az 1905. évi vármegyei költségvetés egyes rovatai között történt hitelátruházásokat és megsemmisítették Székelyudvarhely város képviselőtestületének az önként befizetett adók be nem szolgáltatása tárgyában hozott határozatát. Ez utóbbi szavazat-többséggel történt s épen azért az eszmék tisztázása szempontjából, erre jövő számunkban meg visszatérünk.

Oklánd község képviselőtestületének a kir. járásbírórság részére építendő hivatalos helyiségekre vonatkozó határozatát elvileg jóváhagyta a közgyűlés az igazságügyminiszter helybenhagyásától feltételezeten. Azonban építési költségvetés és tervezet mutatandó be, s ha ez szabályszerű határozattal történik, az alispán utólagos jóváhagyás reményében az építést engedélyezheti.

Több tárgy nem lévén, a közgyűlés az alispán lelkes eljenzésével ért véget.

Udvarhelyvármegye a nemzeti küzdelemben.

Végre Udvarhelyvármegye törvényhatósága is kinyilváníthatta a nemzeti küzdelemhez való csatlakozását. Dr Damokos Andor alispán a betegeskedő főispán megbízásából e

hó 17-ére összehívta a közgyűlést, melynek tagjai igen szép számmal jelentek meg. A gyűlés elején egyhangúság mutatkozott, mert az általános választmány hazafias javaslata teljesen megfelelt a közhangnak. Dr Kovács Albert, Ugron Zoltán, Orosz Lajos, Deák Miklós lélekemelő felszólalása már-már határozattá emeli, ha Ugron János Kristóffy-féle okoskodással dissonans hangot nem vegyít a tárgyalás közbe. Első volt, aki az Ugron János érvelésének helytelenségét, hazafiatlanságát kimutatta és a vitát rendes mederbe terelte: Dr Gyarmathy Dezső; majd Ugron Ákos, Orosz Lajos, Ugron Zoltán, Deák Miklós a közvélemény átlaspontját praecisizozva, a közgyűlés Ugron Jánosnak a kérdés elposványosítására törekvő határozati javaslatot elvetve, örömrivalgások között a következő javaslatát *egyhangúlag* határozattá emeli:

A törvényhatóság az 1886. évi XXI. t.-c. 2. §-án alapuló jogánál fogva kimondja, hogy báró Fejérváry Géza kinevezett miniszterelnök urat és társait az 1848. évi III. t.-c. meghatározott független magyar felelős minisztereknek nem tekintik, mert ezen t.-cikk megalkotói a parlamentarizmus lényegével és valódi mivoltával összeegyeztethető oly kormány alakítására gondoltak, mely az országgyűlés alsóházában egy többségi part támogatására számíthat, a mely kormány elfogvára nemcsak a szorosán vett jogi, hanem politikai felelősséggel is tartozik.

A jelenlegi kormány az országgyűlés mindkét házában történt megszavaztatása után is a helyén maradt, sőt megszavaztatása után törvényellenesen elnapolta, s így a törvényszerű felhatalmazás megadhatását szándékosan megbiasította.

Ennelfogva a varmegye közönsege a kormány iránt bizalommal nem viseltetik, azt támogatni nem fogja, a kinevezéséről szóló leirato egyszerűen leváltatásba helyezi, sőt hazafias fájdalommal elelve megbotránkozásának ad kifejezést a fellet, hogy akadtak magyar emberek, kik ezen szomorú szerepre vállalt-

kozva, ezáltal a nemzet minden rétege által egyértelműleg ohajtott reformok keresztülvitelének természetes akadályul és gátul szolgálnak.

Kimondja a törvényhatóság, hogy a magyar országgyűlés képviselőháza által az 1905. évi június hó 21-én Deák Ferenc példaadása nyomán emelt óvást és meghozott alkotmányvédő határozatot helyesli.

Ennek alapján helyeslő és jóváhagyó tudomásul vevén a varmegye hazafiasan gondolkozó tisztviselőinek az 1905. évi június hó 26-án tartott ülésében meghozott határozatát, ennek kibővítése és nagyobb súlylyal való felruházása érdekében az 1886. évi XXI. t.-c. 18. §-a alapján a hatósága alá tartozó hatóságok tisztviselőinek, illetve alkalmazottaknak megtiltja, hogy:

1. Az országgyűlés által meg nem szavazott adókat beszedjék, behajtsák s a községek által fizetendő állami adókat az állampénztárba beszállítsák, avagy az állami költségvetés keretébe tartozó bármiféle kincstári tartozásra vonatkozó intéseket, fizetési meghagyásokat kézbesítsék, ezek behajtásánál bármiféle módon közreműködjenek;

2. Az országgyűlés által meg nem ajánlott ujoncokat kiállítsák, vagy az országgyűlés ujoncmegajánlasi jogának kijátszása céljából bárkinek segédkezet nyújtsanak akár belépési bizonyítványok kiállítása, akár szülői beleegyező nyilatkozatok készítése vagy hitelesítése, akár a katonai nyilvántartási adatok kiadása, akár végül az oly katonai behívók kézbesítése, vagy kézbesítésének előmozdítása által, mely behívókkal az 1888. évi XVIII. t.-c. 1. §-a értelmében a tartalék és póttartalék legénységének az abban irt és jelenleg fenn forgó előfeltelek nélküli behívása célozotnának.

Alkotmányos küzdelmünk sikerének előmozdítása és biztosítása érdekében felhívja a törvényhatóság a varmegye hazafias közönseget, hogy sem önkéntes adófizetés, sem a hadseregbe való önkéntes belépés-el, küzdelmünk előrelátható és bizonyos sikerét kockára ne tegyék.

Biztosítja a törvényhatóság a tisztviselőket, hogy ha ezen határozat keretében mozgó hazafias működésükért, akár ezen cimen egyesesen, akár mondva csinált és keresett ürügy alatt bármiféle jogszerelem is érné, nekik a legteljesebb

erkölcsi és anyagi elégtételt fogja szolgáltatni. Kimondja végül a törvényhatóság az 1886. évi XXI. t.-c. 46. § alapján, hogy mindaddig, míg az országgyűlés képviselőházának többsége által támogatott kormány nem alakul, a politikai helyzet megvitatása végett minden hónapban rendkívüli közgyűlést fog tartani, minden hó 18-án, legelsőt 1905. szeptember 18-ik napjára tűzi ki.

Az ezen határozatban elrendelt fogantatásának ellenőrzésére és a tisztviselői kar támogatására egy 40 tagból álló bizottságot küld ki, mely bizottság elnökét önmaga választja és a melynek az alispán és tiszti-főügyész is hivatalból tagja.

Kimondja végül a törvényhatóság, hogy báró Fejérváry Géza által 3001. eln. szám alatt leküldött intézőszózatot az alkotmányellenes kormány törvénytelen rendeletének tekintik, figyelembe nem veszi, mert a törvényhatóság fenntartja magának azt a jogot, hogy saját hatáskörében önállóan határozhasson.

Vasárnapi cikk.

Légy üdvözölve Székely Társaságok Szövetségének közgyűlése Szent István király napján, Háromszék közepén, Sepsiszentgyörgyön!

A marosvásárhelyiek hazafias értelmisége vetette meg alapját annak, hogy Magyarország újjászülésének korszakában a Székelyföldön számottevő erkölcsi erők 54 csoportja ébredt önzetere; és ezen ötvennegy Székely Társaság azzal ad életjelt magáról, hogy Sepsiszentgyörgyön holnapután, vagyis augusztus 22-én (kedden) megtartva a Szövetkezésnek első összejövetelét, ünnepélyes bizottságot tesz arról, hogy ha nem is fizetik meg jó napidíjjal az oda-utazó tagok útját, mégis magát érvényesíteni tudja.

Ezt a napot mindnyájunknak meg kell ünnepelni; éjnek hegyenvölgyön az örömtüzek, mert habár a székely grófságot megsemmisíteni engedték; habár a székely nemzeti gyűléseket nem tartjuk érdemesnek feleleveníteni, mert a székely nemzetnek nincs olyan közös pénzalapja, mely busás kamatot hozzon és ennek szétosztásáról vagy hováfordításáról tanácskozni kellene; habár — mondom — anyagi érdekeinket felkaroló erkölcsi testületeink mindegyike csak a saját erszényéről gondoskodik; de ha az egész székely

társadalom szükségletei forognak kérdésben: mindent a katonáskodás idejéből való mondur commissiótól és katonai szállítóktól; a magyar kormány létezése óta pedig mindent az államtól várunk.

A magyar kormány azonban elégségesnek tartja a székely kirendeltséget, melynek programjába: ipari és kereskedelmi érdekeink érvényesülését felvéve nem találjuk!

Háromszéken, az aranykalászkokat termő Szépmező fennsíkján tömörülni látjuk a marosvásárhelyi önzellen, nemeslelkű hazafiakat és élvezettel hallgatjuk riadójuk hangjait, melyek a négy székely varmegye értelmiségét magukba foglalják és előnkbe tárják az elősorolt hiányokat pótló mentő-eszközöket!

Ezen gyűlés programjába foglalta a tunsádi székely kongresszusban összegyűjtött panaszaink orvoslasi módjait.

Ünnepeljünk tehát a Székely Társaságok egyesülésének történelmi nevezetességű, első nagygyűlésének örökké emlékezetes napján, mert most már nem mondhatja senki, hogy nincs elég bátorságunk szembe szállani a székelység végpusztulásának veszedelmével.

Magyarország újjászülésének napjai meghozták nekünk a becület munká diadalát: ipari és kereskedelmi érdekeink érvényesülésének reményét. A marosvásárhelyi értelmiséget illeti a dicsőség, hogy a Székely Társaságok egyesülését kiészelték, amely hivatva van: a székely nemzeti gyűléseket, a székely kongresszusokat pótolni és a székely vasutak kiépítéséhez szükséges vasuti részvények gyűjtése által közgazdasági érdekeink érvényesülését előmozdítani, amely nélkül nincs élet.

Meg kell ünnepelnünk azt a napot, melyen annak tudatára ébredtünk, hogy nem létezik a világon állam, mely vasut nélkül képes legyen magát fenntartani. Csak ellenségeink tartják megengedhetőnek, hogy a négy székely varmegye fővárosai egymással, Magyarország központjával és a constancai tenzeri kikötővel való közvetlen vasuti összeköttetés nélkül is megéljen. S azt hiszem, hogy a székely vasutak szükséges voltának folytonos hangsúlyozásával helyes uton járunk, mert ezek a székely vasutak fogják a székely erkölcsi testületeket, részvények gyűjtése által a vagyongyűjtés terére vezetni.

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA

El-e Kossuth Lajos?*

Írta: Rudnyánszky Gyula.

El-e Kossuth Lajos?
Vagy régóta halott?
Ha él: magyar nemzet!
A te diadalod.
Mert neve az örök
Életet jelent,
A mit el nem vehet
Tőled soha senki.

Ha él a szivedben,
Ereid vérében:
Szabad leszel egykor,
Mint az voltál régen!
Tavasz a tél jegét
Még mindig elverte:
Főlszabadit meglásd,
Kossuth Lajos lelke.

Kossuth: ez az eszmé;
Kossuth: a jövőd;
Nemzeti hatalmat
Csodásan teremő;
Kossuth: a szabadság,
Ha összefortt véled,
Hűséged jutalma
Dicsőséges élet.

De ha Kossuth meghalt,
Régen elporladott:
Hűtlen magyar nemzet!
A te gyalázatod.

*Mutató szerzőnek „48 magyar vers” című kötetéből. Kapható a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalban (Bégha Pál és Társa könyvkereskedésében) Székelyudvarhelyt; ára a vasok fizetnek 60 fillér. Vidékre bérmentes küldéssel 70 fillér.

Szégnyed és átkod,
Ha őt elfeledted;
Soha el nem oszlik
A boru feletted.

Szürke szolgaságban
Tengődöl halálig;
Még a sóhajts is
Ostoroddá válik.
Utálatot aratsz
Kinos verejtékkel;
Az önvád tüzeben
Békód sosem ég el.

Élhetsz megalázva
Akár ezer évet:
Lelked el nem éri
A mennyei révet,
Ha meg elmulsz majd a
Nemzetek sorából:
Még az anyaföld is
Kitaszit magából!

Székelyudvarhely — nyaralóhely.

A kereskedők mult vasárnapi gyűlésén szó esett az O. M. K. E. székely kerületének egy székelyföldi idegenforgalmi iroda létesítését célzó kezdeményezéséről. Felújítom most ezt a kérdést melegebben azért, mert Székelyudvarhelyen kell kezdeni az első lépést a gyakorlati megoldásra.

Nem kétlem, hogy az idegenforgalmi iroda a székely kirendeltséggel kapcsolatosan létesíteni fog, de

Székelyudvarhely érdekelt társadalmának már most meg kell mozdulnia, hogy e fontos kezdeményezésnek immár fogható kiinduló alapja is legyen s ne lehessen előle kitérni.

Elmondtam volt a gyűlésen, hogy legkönnyebben Székelyudvarhely városát lehet nyaraló helynek minősíteni. Hegyek között fekszik, a lombos erdők közel vannak, közvetlen mellette foly a Küküllő tiszta vize, a levegője kitünő s még ezek tetejébe két gyógyerejű sósfürdője van pompás fekvéssel. A szomszédban a Szejke-fürdő, kilátó pont a Budváron Kirándulásra vonzó helyek Homoród, Lobogó, Dobogó, Király, Hargita, Korond és Szováta fürdők, az almási barlang. Tovább Csikszereda, Gyimes, Tunsád, a Szt-Anna-tó stb.

Történelmi emlékekben is gazdag. A „Székely támad” várrom és az agyagfalvi gyűlés színhelye sokat beszél. Kulturális intézményekben is gazdag s mint székely anyaváros is érdekes. Néprajzi tekintetben is sokat nyújt. Környékét a legtipikusabb s a legszebb székely nép lakja. Szóval elősorolhatatlan föltétele van arra, hogy vonzerővel bírjon az idegenekre.

Csak kezdeni kell a dolgot.

Ha 30 esztendővel ezelőtt valaki azt mondta volna Brassórol, hogy hirneves nyaralóhely lesz, kinevetik. S ime ma azt látjuk, hogy Brassóban többen nyaralnak, mint öt fürdőn s az idegenek tizezei fordulnak meg évenként benne. Ez hozta helyre ott a vámháboru csapását s nevelte és szépítette meg a várost annyira, hogy a ki rég nem látta, alig ismer reá. Pedig gyógyfürdője sincs és még valami fürdésre alkalmas patakja sincs a közelben.

Mennyivel több joga van Székelyudvarhelynek nyaralóhelyllyé lenni! Persze Székelyudvarhelyen is még ma egy gondolkozhatnak, mint valamikor Brassóban. A brassói pláne még most is úgy tesz, hogy a lakását kiadja s a házbérrel elhuzódik Zajzonba, Kovásznára, Előpatakra, Tunsádra; annyi különbséggel, hogy a kirándulás költségét kibővíti az ingyenben kapott házbér.

A székelyudvarhelyi is hódolni fog, ha módjában áll ezután is a divatnak. Am tegye. De van ennek az országnak és a nagy világnak sok olyan része, melynek lakói igen meg lennének elégedve Székelyudvarhely klímájával és fürdőivel.

Élvégre nemcsak a betegek men-

glelei forognak a katonáskodás ur commissiótól; a magyar ta pedig mindent

ny azonban elég-zékely kirendelt-rammjába: ipari ekeink érvénye-találjuk! aranykalászokat onnsikján tömő-svársárhelyi ön-riadójuk hang-zékely vármegye ba foglalják és ósorsolt hiányo-özöket!

grammjába fog-ly kongresszus-naszaink orvos-

át a Székely ének történelmi nagygyűlésének napján, mert mondhatja senki, ságunk szembe-épgpusztulása-

ületésének nap- k a becsületes ri és kereske- vényesülésének sárhelyi értel- sőség, hogy a egyesülését ki- va van: a zék- ket, a zékely lni és a zék- ehhez szükséges itése által köz- érvényesülését nélkül nincs

nk azt a na- datára ébred- zik a világon kül képes le- ni. Csak ellen- engedhetőnek, vármegye fő- Magyarország stancái tenzeri en vasuti ösz- megelhet. Szaz zékely vasutak jolytonos han- n járunk, mert tak fogják a teket, részvé- vagyongyjúts

ezelőtt valaki assoról, hogy esz, kinevetik. hogy Brassó- mint öt für- rei fordulnak hozta helyre ását s nevelte rost annyira, ta, alig ismer sines és még mas patakja

van Székely- elylyé lenni! melyen is még k, mint vala- brassói pláne hogy a laká- el elhúzódik lőpatakra, sseggel, hogy bletét kipó- ott házbér.

hódolni fog, is a divat- an ennek az világnak sok ói igen meg elyudvarhely

etegek men-

A székely vasutak fogják nekünk a székely nemzeti tömörülésben, az eddig nem is remélt jobblétre vezető állapotokat megteremteni

Reméljük, hogy az összes Székely Társaságok munkaprogramjaikba: a székely vasutak létesítésének szükségét felfogják venni és hogy a székely vasutaknak részvények gyűjtése útján is lehetséges kiépítése sikerülni fog.

Nagyon alkalomszerű volna, ha a Székely Társaságok csoportjai közül a székelyudvarhelyi Székely Társaság csoportja lehető nagyszámban képviseltetné magát Sepsiszentgyörgyön és a jövő évben Szent István, vagy Szent László napján összehívandó nagygyűlésnek Székelyudvarhelyt legendó megtartását kérelmezne a nagygyűléstől.

Borszékly Soma.

A politikai helyzetről.

A kormány.

Fejérváry a miniszterelnöki szék elfoglalása alkalmával úgy nyilatkozott, hogy ő csak közvetít király és nemzet között. Ha sikerül, félre áll azonnal, ha nem sikerül szeptember 15 ig, szintén lemond. És most mégis a legmesszebb menő intézkedéseket teszi, melylyel fennállását akarja biztosítani. A nemzet a küzdelmet a törvényhatóságok kebelébe vette fel. Kevés vármegye van, hol legnagyobb nyíltsággal ne csatlakoztak volna a nemzet ellenállása mellé. A kormány tisztába is van, hogy célját, a nemzet letörését csak úgy éri el, ha a törvényhatóságok erejét megtöri. Legutóbbi miniszteri tanácsban, hir szerint több módzatát fogadták el a tisztviselők fel függesztésének, elmozdításának, melyeknek foganatosítása előtt a király döntését kéri ki. Tehát felesküdtött király és felelős kormány sietnek egyesek existenciáját megtamadni, hogy egy egységes, erős nemzet önrendelkezési jogát megsemmisítsék. Ugyan, ha tíz-tizenöt magyar tisztviselőt felfüggesztenek, erősebbé teszik-e a trónt és szilárdabban áll-e kormány, avagy meggyengítik-e a nemzetet, mely fennmaradása érdekében minden áldozatot kész meg-

nek nyaralni, hanem az egészségesek is. Aki beteg, az szükségéből, aki ki gazdag az luxusból ezután is fölkeresi az igazi fürdőket; de több ám a világon a kispénzü ember, aki egy kis kiszellőzésért, egészséges fürdőzésért ha sokba nem kerül s pontosan kiszámíthatja a költségeket, megteszi az utat.

Székelyudvarhelyen megél bárki annyiból, mint odahaza. Csak az oda és visszautazás költségével, és a napi egy-két korona lakpénzzel kell megpótolnia, ami 20—30 napra sem tesz sokat ki.

Ezzel szemben minden kényelmet megtalál. Vendéglők, kávéházak, kasszinók, kereskedések, napi piac, mérszárszékék, péküzletek helyben vannak. Felszerelt gyógyszerárak, gyakorlott orvosok is kéznél vannak. Telefon, távirda helyben. Olykor színház, kényelmes helyiségben. Jó cigányzene, sétálásra árnyas park, esős időben aszfalt-korzó, este kivilágított utcák. Amellett minden rendű ember a város társadalmában is megtalálja a maga körét.

Hát kell ennél több?

Sok embernek fő a feje, miként teremtsen jövedelmi forrást; ime ezt az Isten adta meg, biztosan jövedel-

tenni. Csak kitartás édes nemzetem, mert az emelő rud hosszabb karja a mi kezünkben van. Győzünk kell, most vagy soha!

A szabadelvűpárt.

Közeledik augusztus 23, a szabadelvű-párt felbomlásának határídeje. Betelt Deák Ferenc jóslata: a '67-es törvények csak akkor érvényesek, ha alkotmány van, ha pedig alkotmány nincs, azok nem érvényesek többé. A 67 esdőt mondott, a merő vak támogatói szétfoszlanak, megsemmisülnek, mint a Barmekidák nemzetsége Harun Al-Rasid alatt 802-ik évben, szétfoszlanak elemekre és mint egy, a napokban tartott előértekezlete mutatja, a szelrőzsa minden irányában távoznak. Egyrésze a fennálló pártokba, egyrésze a pártonkivüli csoportba. Ez a rész, az a része a gárdának, amely nem akar meghalni, de megadja magát bármikor és bárkinek, csak hatalomnak hívják. A szabadelvű-párt feloszlik, mert egészséges politika nem állhat egészséges erkölcsök nélkül. A szabadelvűpárt át lesz szolgáltatva a történelemnek és minden vonalon tért kell foglalja a 48, mert csak ez képezi igaz alapját a nemzet jövőjének.

A merész uszó.

A kormányt elítéli mindenki, a szabadelvűpárt vergődését pedig boszankodó szánakozással nézi a nemzet. És mégis az udvarhely-megyei közgyűlésen Ugron János volt képviselő szómelyében akadtott egy, ki a kormányval szemben talált elismerő szavakat és álláspontjain törvényes mázt, a szabadelvűpártnak pedig és Tiszának valóságos dicsőimnuszot zengett. A törvényhatóság bizottsága türelemmel, sőt mondhatom érdeklődve hallgatta, mert természetesnek találta, hogy bárki is az általa eddig követett politikát, habár a nemzet el is ítélte, jónak állítja; még azt is türelemmel hallgattuk, mikor a kormány egy némely álláspontjának törvényességét igyekezett bebizonyítani, mert a

mez és nem jár kockázattal sem. Természetesen a vendégek elszállásolása a fő. Ez is megvan. Nem kell ám építkezni, majd a jövő fejlődés megmutatja, mit kell e tekintetben tenni.

Egyelőre jök a polgári lakásoknak nyáron úgy is fölősleges, tiszta szobái. Ha egy szobáért bárki napi egy koronát kap, az neki ingyenbe jön, a vendégeknek pedig potom olcsó. Tehát kölcsönösen meg lesznek elégedve egymással.

Székelyudvarhelyt a hozzákapcsolt Szombatfalvával jó néhány száz szobát lehet biztosítani. Ez nyáron át naponként jó néhány száz korona ingyen jövedelem. De amellet a vendég tejet, tojást, csirkét, zöltséget, gyümölcsöt fogyaszt, mit esetleg a háziaktól szerez be. Elkölt átlag naponként egy vendég 4 koronát. Ha ezer vendég van, ez naponként 4000 K, 50 napra 200,000 K, ami Székelyudvarhely lakosságának a kezén fordulna majd évenként meg.

Ügyes reklámmal el lehet érni még ennél többet is. Mert ismétlem, kiszámíthatatlanul sok ember él oly helyen, ahol nincs menekvés a tropikus hőség elől, ahol a folyók átmelegedett vize nem hűti le a fürdő-

nemzet 400 éves küzdelem alatt már belefasult abba, hogy törvényeinket igen gyakran magyarazzák az osztrák császár javára. Hanem mikor a szónok Kristóffy-féle politikáját toltta előtérbe követendő példakép, a közgyűlés felszisszent, nem azért, mintha mi is ne tartanók azon szociális kérdések megvalósítását szükségesséknék, de idejét és célzatát nem tartjuk jónak, sőt károsnak, mert Ugron Jánost, mint Kristóffy-t nem a kérdés iránti lelkesültség, hanem zavar előidezés, a nemzeti törekvés elposványosítása vezette.

Helyesen gondolkozó politikus korától nem marad el, de viszont korát sem előzi meg, Ugron pedig beszéde első felében korától való elmaradottságot árult el, második részében pedig korát akarta megelőzni. A törvényhatóság tagjai látszólag türelemmel hallgatták beszédét, mert nem akartak gátul szolgálni annak, ha valaki szándékkal leakarja magát jártatni. Ugron János pedig ment mint merész uszó, aki úgy jár, hogy egyel többször merül le, mint a hogy kellene, a hullámok elnyelik és a víztükrörő- végkép eltűnik.

Az ipar és kereskedelem jövője a Székelyföldön.

— Az O. M. K. E. közgyűléséből. —

Igen tisztelt Közgyűlés!

Azon problémák közül, a melyek gazdasági életünket az utolsó időben uralják, egyike a legfontosabbnak az önálló vámterület kérdése. Eme kérdés nemcsak a gazdai és ipari köröket, de a kereskedői osztályt is egyformán érdeklik. Miután a jelenlegi politikai konstelláció azon reménnyel kecsegtet, hogy végrehalára az önálló vámterület alapján fogjuk gazdasági életünket berendezhetni, szíves engedelmükkel fejtegetéseim tárgyává ama kérdést fogom tenni, hogy az adandó új viszonyok között mik lesznek specialiter a székely kereskedelemnek feladatai a jövőben.

Mielőtt azonban eme kérdések fejtegetésébe belemennék, engedjék meg, hogy az adandó helyzetről néhány

zöket és igen sok azoknak száma, akiknek életszükséglet, hogy a fárassztól, gondterhes munka színhelyéről elmeneküljenek felejtetni és felüldülni. Nemcsak Budapest s a nagy Magyar Alföld lakossága előtt kell felfedeznünk fürdőinket és nyaralóhelyeinket, de Románia s a Fekete-tenger kikötőjéhez közel eső keleti államok lakóinak érdeklődését is föl kell egykor keltenünk. Mert ott nyáron elviselhetetlen a hőség, stagnál a munka és megszűnik a gondolkodás. Ha ennek a nyári tropikus hőségtől szenvedő népnek felfedezhetjük majd azt, hogy Egyiptomtól kezdve a Fekete-tengeren át bármelyik végkikötőtől 10—20 órai szárazföldi utazás után kellemes, egészséges, hűvös levegőhöz juthat és forrásainál élvezheti a föld legpompásabb italát, akkor meg fog indulni arról az oldalról is az ideáramlás és itt kiépül a Kelet Svájca.

Az idegenforgalmi iroda feladata lesz e részen is utat törni, de ading Székelyudvarhelynek semmi sem hiányzik arra, hogy a kezdéssel előtérbe lépjen és megalapítsa hírnevét és ezzel — adja Isten — gazdasági és kulturális fellendülésének forrását.

László Gyula.

rövid felvilágosító megjegyzést tehessek.

Bátran állithatjuk, tisztelt közgyűlés, hogy történetünkben nem igen volt még időpont, amely oly fontos-sággal birt volna a nemzet gazdasági fejlődésére, mint a jelenlegi.

Mert mit is jelent az önálló vámterület?

Nem kevesebbet, mint azt, hogy hazánk közgazdasága a nyugoti kulturálmokban észlelt (mondhatjuk természetes) fejlődési sorrendbe fog ezentul terelődni és hogy módunkban lesz a mezőgazdasági termelés mellett az iparit is kellően fejleszteni. Hogy az ipari termelés a tőkével nem bír, magát keze munkájával fentartó tömegre nézve mit jelent, tudnunk kell azt, igen tisztelt közgyűlés, hogy addig, a míg a mezőgazdasági termelésnél a termelvény értékének nagyobb részét a tőke (a föld) kamatozása adja, addig az ipari produkciónál a termelvény értékének legnagyobb része a beléje fektetett munka értékéből áll. A mezőgazdasági termelvények értékében a munkabérek az összértéknek 20 százalékkal szerepelnek, míg az ipari termelvényeknél majdnem 70 százalékkal.

E mellett még tekintetbe veendő az, hogy addig, míg a mezőgazdaság csakis időszakonként igényel tömegesebb munkást, az ipar egészen rendszeresen és egyformán abszorbeálja az emberi munkaerőt télen és nyáron.

Ha a következő kis statisztikai összeállítást tartjuk szem előtt, akkor az ímént elmondottakból könnyen kiszámíthatjuk magunknak, hogy a jelenlegi közgazdasági viszonyoknál fogva mekkora kárunk van munkásainknak.

Magyarország az utolsó 1904 évben importált

pamutáruban	229.4 millió
gyapjúáruban	121.4 "
bőráruban	67.2 "
ruházati cikkekben,	
fehérneműekben	66.2 "
vas és vasáruban	58.8 "
gép, géprészekben	50.4 "

tehát összesen 593.6 milliónyi értékűt.

Ha eme árumennyiséget itthon produkálhattuk volna, akkor ezekből munkabérekben cirka 400 millió K itthon került volna kifizetésre, a mi, ha a napi munkabért átlag 3 koronára vesszük 400,000 munkásnak, 400,000 családfentartónak adott volna állandó munkát. És ez bizony reánk fért volna. Mert ha munkásaink itthon elegendő foglalkozást nyernének, nem vándorolnának ki a messze Amerikába munkát és megélhetést keresni, hazánk mérhetetlen nagy kárára.

Jelenti tehát az önálló vámterület nemcsak azt, hogy gazdaságilag mi is a nyugoti államok mintájára kívánunk berendezkedni, de jelenti, a mint látni méltóztatnak, a közjólét gyarapodását és ennél fogva a kívándorlásnak csökkentését is.

Adjunk kenyeret a népnek és az idehaza fog maradni, mert csak a nyomor, a munkanélküliség nyomja népünk kezébe a vándorbotot.

Tisztelt Közgyűlés! Már a fenti indok is elég fontos arra, hogy eme cél elérésére minden lehető elkövessünk, pedig az önálló vámterület még más indokoknál fogva (melyekre itt kiterjeszkedni nem akarok) is áldáshozó lehet hazánkra.

Igen, de a megváltozott viszonyok minden esetre bizonyos átmeneti nehézségeket fognak egyes termelési csoportokra vonatkozólag okozni. Mert valamiképpen az egyén is akkor, amidőn üzletkörét megváltoztatja, eleinte bizonyos nehézségekkel — gyermekbetegségeknek nevezik rendszeren — fog megküzdzeni és egész energiáját, egész tudását kell latba vetnie, hogy az új berendezkedés neki kárt, vagy lehetőleg kevés kárt okozzon: aképen a sokkal komplikáltabb háztartással bíró államnak

még sokkal nagyobb gonddal, sokkal nagyobb előrelátással kell jövő gazdasági alakulását előkészítenie, nehogy a hirtelen átmenet széles rétegeket előkészületlenül találván, azokat existenciájában megtámadja. Eme előkészületek már mostan megteendők és itt minden közgazdasági faktornak össze kell fogódzania, hogy az átmenet nehézségeit lehetőleg tompítsák.

Hogy miben állanak az átmeneti nehézségek, azt legyen szabad néhány szóval vázolni.

Tudjuk azt, hogy jelenlegi produkciójunk oroszlanrészét a mezőgazdaság adja. Exportunk ezen címen csak szemes gabonában volt 1902-ben 17.979.708 métermasza, 251 millió korona értékben, 1903-ban 17.195.933 mm. 240 millió korona értékben, 1904-ben 12.923.101 mm. 198 millió korona értékben.

Óriási summákról van tehát szó, amint látni méltóztatnak és mint-hogy jelenleg a közös vámterület alapján eme termelvények túlnyomó részét Ausztriában adjuk el, azon aggályok merülnek fel, hogy azon esetben, ha a vámszerződés felbonthatnák, hová fogjuk eme feleslegeinket elhelyezni?

De minthogy ipari cikkeink nagy részét jelenleg Ausztriában vásároljuk, mint második kérdés az ütődik fel, hogy a vámszövetség felbomlása esetén honnan fogjuk ebbeli beállható szükségleteinket fedezni?

A harmadik kérdés az, hogy miképpen és hol fogjuk a beállandó új viszonyok között iparunkat fejleszteni? és végül a negyedik kérdés az, hogy ipari kivitelünket merre kell a jövőben irányítanunk?

Eme kérdések megoldásában szerény nézetem szerint az oroszlanrész a magyar kereskedőkre vár.

Mert hiszen tudvaló, hogy a gazda, az iparos produkál, de a produkálandó javaknak forgalomba hozatala természetesen a kereskedelemnek feladata.

Igen messze vezetne, ha itt, e helyen, az országos viszonyokat venném fejtegetéseim alapjául. Ilyen fejtegetések hivatottabb részről történetek már az utolsó időkben és messze túlbaladnák szerény előadásomnak körét. ennél fogva a fenti problémák tárgyalásánál lehetőleg röviden a székelyföldi viszonyokra akarok szorítkozni.

Csupán annyit akarok itt általánosságban megemlíteni, hogy én az Ausztriához való viszonyunkat ezentul kedvezményes vámszerződési alapon valónak képzelem és tekintve, hogy más exportáló mezőgazdasági államokkal szemben. Ausztriához való szomszédágunkból eredő fuvar-differenciák javunkra fognak dönteni. ennél fogva egyáltalában nem kell attól tartanunk hogy az odaváló fogyasztó piacot elfogjuk veszíteni. Igaz ugyan, hogy Ausztria nemcsak mint fogyasztó áll velünk szemben, hanem mint közvetítő is, minthogy az oda bevitt termelvényeinket nagy mennyiségben tovább exportálja. De ezzel szemben hazai kereskedelmünkre apellálók és kérdem, hogy azt, amit az osztrák kereskedők tesznek, ezt mi nem tehetnők-e? De bizony tehetjük. A földolag csak az, hogy a kellő eszközökkel rendelkezünk erre a célra. Ilyen eszközök alatt igen tisztelt közgyűlés első sorban azt értem, hogy a külföldre való olcsó fuvarozás feltételeit kell megteremtünk. Miután ugy a nyugat, valamint észak felé is Ausztria határol bennünket, könnyen érthető, hogy a jelenlegi főszállítási vonalak részünkre tarifális intézkedésekkel egyszerűen lehetnének. Szükség ennél fogva, hogy az Ausztriával kötendő vámszerződés tárgyalása alkalmával ezen körülményre tekintettel legyünk. Igyekeznünk kell továbbá lehetőleg hozzáférhető tengeri kikötőkre szert tenni. Ilyenekül kínálkoznak elsősorban a dalmát-tengerparton, amelynek 560 kilométer hosszú vonalán, állítólag majd-

nem 50 kikötőre alkalmas hely van. E célból mindenekelőtt Dalmáciát gazdaságiilag kellene magunkhoz kötnünk az által, hogy Raguzába, Spalattoba és Cattaroba, alkalmas vasúti vonalak építtetnének. Nagy fontossággal bírnak mi reánk a fekete-tengeri kikötők közül Galac, Braila, de különösen Constanca, még pedig azért, mert nemcsak hogy sokkal közelebb fekszenek hozzánk, mint Fiume, avagy a dalmát tengerparti kikötők és ennél fogva vasutal könnyebben elérhetők, de folyamrendszerünk is mind oda provitálván, eme utóbbiaknak hajózhatóvá tétele által, mezőgazdasági terményeinkkel nyugat felé és ipari termelvényeinkkel Kelet felé, versenyképessé vál-nának bárkivel szemben. Ha például a Maros hajózhatóvá tétetnék Marosvásárhelyig, akkor a Feketetengerig vizen való fuvarozásnál nemcsak Erdély, de az Erdélyvel határos délkeleti Magyarország részére mázsánként 40—80 fillér különbözet mutatkoznék javunkra, amely öszszeggel az illető termények eladási ára emelkednék. De addig is, amíg folyamunkat hajózhatóvá tehetjük, kormányunk helyes vasúti politikával kell segítségünkre jöjjön. Miért szüntették be az eddig Erdély részére adott vasúti refactiát? Tanulhatnánk e tekintetben a román kormánytól, amely a mult gabona-compagne alkalmával nagy szállítási kezezményt nyújtott több cégnak csak azért, hogy az Amerikából Magyarországra irányuló kukorica-import ne a fumei, hanem a constantai kikötő felhasználásával történjen, ami által a román vasutak részére biztosította azon forgalmat, amely tulajdonképpen a magyar államvasutal által kellett volna lebonyolítottassék és ezeu ténykedésével is megmutatta, hogy helyesebb közgazdasági és kereskedelmi érzék van ott, mint nálunk.

De hogy terményeinket kellően el is adhassuk, szükséges, hogy Erdély, de különösen a Székelyföldre kellő vasúthálózatot láttassék el. Nevezetesen szükséges, hogy a székely körvasutal déda—mád-falvi szakasza mielőbb teljesen kiépítettassék. Szükséges volna továbbá egy Apahidától Marosvásárhelyre vezetőndő transzversális vonalnak a megnyitása, amely vonal által a Mezőség nagy-része hozzáférhető lenne és melynél fogva a kolozsvár—marosvásárhelyi vonal 40—50 kilométerrel megrövidítették. Szükség volna továbbá a marosvásárhely—segessvári vonalnak a kiépítése, amely vonal az imént említett vonalnak a folytatását képezné és melynél fogva a budapest—predeáli vonal mintegy további 60 kilométerrel megrövidítették. De ettől eltekintve, nevezett vasutonalak virágozó földmíveléssel és kiaknázásra váró természeti kincsekkel bíró földterületeken futnának át, a mely földön székely emberek, tehát magyar emberek laknak, akik magyar létükre csak megérdemlik azt, hogy a magyar állam az ő sorsukkal, az ő bajukkal, az ő nyomorúságukkal is foglalkozzék már végre valahára? Ki kell továbbá építtetessék egy Székelyudvarhelyt, a székely körvasutal összekötő vonal. Eme vasutal nemcsak gazdasági, de magyar nemzeti szempontból is nagy értékkel bírna, mert magyar lakta vidékeket hozna egymáshoz közelebb és ugy Székelyudvarhelyt, mint Marosvásárhelyt nemcsak névszerint, de valóságos gócpontjává tenné az erdélyi magyarságnak.

Eme kitérés után engedje meg tisztelt közgyűlés, hogy témámhoz, a székely kereskedelem jövőbeni feladataira vonatkozólag visszatérjek. Ami a mezőgazdasági terményeink jövőbeni elhelyezését illeti, e tekintetben a székely kereskedelemnek a jövőben sem fog sokkal nagyobb szerepkör jutni, mint a melyet a jelenben bír. A Székelyföld legnagyobb része nem használható gabonatermelésre, minthogy a négy székely vármegye területe mívelési

ágak szerint a következőképen oszlik fel: 45 százalék erdő, 31 százalék legelő és rét, 1 százalék kert, szőlő és nádas és csak 23 százalék szántó-föld. Ebből önként következik, hogy gabonaneműekben kivitelünk nincsen, vagy csak igen ritkán van és igen gyakran bevitelre szorulunk. Kivételt képez azonban az árpa és a lóhere. Ez utóbbira vonatkozólag bizonyos, hogy minőségénél fogva mindig e'helyezést fog találni és az erdélyi herének nagyrésze jelenleg is nem Ausztriába, de a többi külföldre exportáltatik. Árpából szintén jelentékeny exportunk van, leginkább Németországba, ahová közvetlenül, de közvetve is (Ausztria közvetítésével) exportálunk. Sajnos, hogy eme fogyasztási piacunk a német új vámtarifa következtében amugy is erősen veszélyeztetve van. Igyekezetünk oda kell ennél fogva irányuljon, hogy eme cikk részére új fogyasztási piacokra szert tegyünk. Ilyenekül leginkább Anglia és Németalföld kínálkozik, de e célból feltétlenül szükségünk van a fentebb említett és a Feketetengert megközelítő vasútvonalakra és a Romániával való. a transio forgalmat nem akadályozó kereskedelmi egyezményre.

A mint tehát látni méltóztatik, az önálló vámterület a Székelyföldre vonatkozólag nem fogna valami súlyos mezőgazdasági válságot előidézeni és a mennyiben kis árdeváláció történnék is, ez nemhogy nagyobb bajt okozna, de tekintve, hogy a Székelyföld lakosságának legnagyobb része élelmét nem maga termeli, hanem készpénzen veszi, általános gazdasági szempontokból tekintve, még előnyösnek mondható.

Áttérhetek ennél fogva a második kérdés árukbán való tárgyalására, hogy t. i. honnan szerezzük ezentul be ipari szükségleteinket? A felelet itt nagyon egyszerű és közelfekvő. Lehel, hogy ez oknál fogva sokan nem találtak eme kérdésre választ. A megváltozott viszonyoknál fogva a külföldről behozandó iparcikkek vámmal lesznek bizonyos mértékig sújtva, a minel fogva hazai gyáraink, hazai ipartelepeink abban a helyzetben lesznek, hogy a védelem jótékony hatása alatt gyártmányaik minőségét meg fogják javíthatni és ezentul ugy minőségben, de árban is a külfölddel versenyképesek. És ha eddig is hazafüi kötelességünk volt saját iparunkat pártolni, eme kötelességünk ezentul fokozódni fog. — Mert ha mind eddig abban a hiedelemben éltünk, hogy jó árut csakis külföldről szerezhetünk be, akkor ez hazai iparunk mesterségesen előidézett kezdetlegességével menthető volt. De már is másként áll a dolog és még különben lesz ezentul. Mert dacára az adott nehézségeknek, kormányunk céltudatos iparfejlesztő politikája folytán az utolsó 3 évben számos új ipartelep keletkezett és csak textilipari cikkekben mintegy 40 millió K értékűvel gyártunk jelenleg többet a hazában, mint ezelőtt 3 évvel. És itt tisztelt közgyűlés nem térhetek ki azon vád elől, hogy az eddigi visszás és káros helyzetnek mi magunk kereskedők is voltunk jórésben okozói. Kényelemszeretet, régebbi összeköttetések, de leginkább kereskedőink nagy részének tájékozatlansága a hazai beszerzési források tekintetében voltak ennek okai. Kereskedőink nagy része nem tanult, ennél fogva tájékozatlan hazai iparunk tekintetében és azt gondolja, hogy eleget tett kötelességének akkor, ha áruját kisebb-nagyobb haszonnal eladja. Nem, uraim nekünk magyar kereskedőknek még ezen kívül más nagy feladataink vannak. Az a kötelességünk, hogy a hazai fogyasztást a hazai termelés részére megnyerjük és irányítsuk. És minthogy a termelő és fogyasztó között a közvetítést természetesen a kereskedő végzi, ennél fogva leginkább a kereskedőnek áll mód-

jában, hogy a nemzeti iparnak hatatos segédkezet nyújtson.

A mondottak után egészen világos az az ut, a melyet e tekintetben a hazai kereskedelemnek a jövőben követnie kell. Minden kereskedő tartsa kötelességének lehetőleg oda hatni, hogy a fogyasztó magyar származású árut fogyasszon, csakis azon cikkeket szereze be külföldről, a melyeket idehaza egyáltalában kapni nem lehet. De ilyeneknek a gyártására hívjuk fel gyárosaink a figyelmét. Ha ezt megteszszük, akkor igazi hazafüi kötelességet teljesítünk, mert a hazai ipar megeremelésével százazreknek adunk munkát és emeljük a nagy tömegnek a fogyasztási képességét, míg viszont az ebből származó élelnebb kereslet, a kereskedelemre fog termékenyítőleg hatni.

Ha tehát a hazai iparoson segítünk, akkor nemcsak hazafüian eslelekszünk, de a hazai kereskedelmen is segítünk egyszersmind.

De hogy ez lehetséges legyen, szükséges, hogy a magyar ipar a fogyasztást ki is elégítse. Szükséges, hogy elegendő ipari termelés legyen az országban és a mint mondám, szükséges továbbá, hogy a termelt cikkek ugy minőségben, valamint árban is a külföldi árukkal versenyképesek legyenek. Egyszóval szükséges, hogy magyar ipar teremtessek.

Rátérek ennél fogva annak vázolására, hogy véleményem szerint mi-féle szerepe jút a Székelyföldnek a jövőben az új ipari alakulás körül.

A mint már említeni bátorkodtam a Székelyföld nagyon kis mértékben rendelkezik szántóföldekkel, a melyek az összterületnek alig 23 százalékát teszik. De annál dusabb mindenféle ásványi és erdőgazdasági termelvényekben. Nevezetesen igen nagy barnaszénerületek állanak rendelkezésére, mint pl. Baróth vidékén, továbbá Gyergyóban (Borszáken a telep fel is van tárva.) Vannak továbbá nagy vasércleteleink, mint pl. a Hargita nyujlványaiban, Szentkeresztbánya és Füle, továbbá a kovászánától Zagonig nyuló területen, a hol igen dus és jó minőségű telepek vannak.

Vannak nevezetes réztelepeink, mint pl. Balánbányán. Olmot is találunk a Székelyföld déli oldalán. Zernyest mellett, továbbá Borszák mellett, Holló község határában, ahol már ilyen irányú bányászás is történik.

Arany után is kutatnak meglehetősen sikerrel, mint pl. Hollón. Az ezüst az olommal együtt fordul elő szintén Hollón, a hol az olomhoz 15-20 százaléknyi mennyiségben van vegyítve.

Nagymennyiségben fordul elé a kén pl. a Kelemen havasban, sótelepeink kiapadhatatlan gazdasággal bírnak és a só bennük könnyen bányászható, minthogy Szováta és Barajd vidékén egész hegyláncot képez.

Nagy fontossággal bír a földből számos helyen kiömlő szénsav, a mely egyszerű tisztítás után sürithető és igen jól értékesíthető volna.

Óriási mennyiségben állnak rendelkezésünkre a legjobb savanyúvizek, a melyekből a kelet felé sokat lehetne exportálni.

De ezen temérdek kincset tetézi a sok rendelkezésre álló vizierő, a melyből szerény becslések szerint legalább 200.000 lóerőnyit lehetne kihasználni.

A szővőiparban ványolási proceszszushoz szükséges és nagy fontossággal bíró kristálytisza bó vizü hegyi patakok temérdek számban állnak rendelkezésre, mint p. a felső Maros vidékén, továbbá Görgény vidékén.

Eme természetadta kincset tetözi még az, hogy a Székelyföldön feles számmal áll nagy intelligenciával bíró munkáselem rendelkezésre.

Tudva van az, hogy a székelységi évenként egész munkás rajokat bocsát ki Romániába. Eme kivándorlásnak ártaimas voltára nem akarok

SZINÉSZET.

Szombaton, aug. 12-én Martos és Huszka remek operettje, az „Aranyvirág” került színi. A regényes jelenetekben gazdag operettet nem tudja a közönség kellő előadásban élvezni, a mit részint az énekkel sokhelyt össze nem hangzó és azt elnyomó zene, részint a kar énekébe számos helyen becsuszott dissonáns hangok idéztek elő. A címszerepben Sugár Aranka játszott elég jól, bár hangja egy-egy helyen nem volt megfelelő, de e hiányt kedves megjelenésével igyekezett pótolni. Békéssy Beppó szerepének hangját nem tudta eltalálni, bár meglátszott rajta az igyekezet; ugyszintén Halasynál is több természetességre lett volna szükség Mátray, Gauld Harry szerepébe most is jelelt adta jó alakító képességének. Elfogadható volt még Szécsy Emma és kis szerepében Arnyai; a többi szereplő játéka kevésbé sikerült.

Vasárnap, a „János Vitéz” került színi. a közönség eddig nem tapasztalt érdeklődése mellett. A címszerep Sugár Aranka játszott, megfelelő routinnal. Szécsy Emma szintén elég jól játszott. A mellék szerepek Mátray, Békéssy, Nagy Gyula és Csillag Aranka kezében jó helyen voltak. A rendezés elég gondos, de (és ezt már többször tapasztaltuk) a tömeg jelenet sosem elég erőteljes, amit különben hajlandók vagyunk részben a színpad szíklóváltának tulajdonítani. Hétfőn ugyan ezt adták másodszor.

Kedden, Hoffner és Ganeé nagy operettjét, a „Böregér”-t adták. A nagyobb szerepeket Mátray, Sugár Aranka, Nagy Gyula és Jámor Ilonka töltötték be. Szerepét mindenik átértette, megértette, s kellőképpen kifejezésre juttatta, Mátray előnyösen ismert alakításaival, Nagy Gyula szép tenorjával ragadta el a közönséget, még Sugár Aranka énekét és Jámor Ilonka sikerült tancát meg is ismételték. A kisebb szerepekben Halasy, Békéssy, Radó, Arnyai és Szécsy Emma fáradoztak a siker érdekében. A rendezés nem volt egészen kifogástalan, a közönség mégis jól találta magát, s a mi fő, nem az unalom érzetét vitte magával a színházból.

Szerdán, Gárdonyinak „Annuska” c. vígjátéka ment elég gondos rendezéssel. Az összejáték jó volt: a színészek valamennyien átértették szerepüket és igyekeztek is azt a kellő mérték szerint előadni. A címszerepben Várady Jolán volt elfoglalva, ki a zárásban nevelkedett naiv falusi leány hangját jól eltalálta. Méltó partnere volt Ladányi természetes játékaival. János barát szerepében Mátray mulattatta a közönséget a comikum csillogó eszközeivel a nélkül, hogy túlzásokban ragadt volna magát. Szűcs Irén Halasy Mariska, Halasy Béla, Arnyai közvetlenségükkel hatottak. Elég jó volt Baghy, Neményi, Sente, bár utóbbinak játéka kissé mesterkéltnek tünt fel. Kendi kis szerepéből ítélve szintén használható erő.

Csütörtökön „Rip Van Vinkle” került színi, s a mennyire ilyen kis méretű színpadon lehet, elég jó előadással. A szereplők közül kiváltak Békéssy ügyes „Rip Rip”-jével, Jámor Ilonka, ki Lisbette szerepében ért el sok sikert és Mátray, aki ma is megfelelt a hozzáfűzött várakozásnak. A többi szerepek szintén jól voltak kiosztva, bár nem értett volna, ha ezekbe több erőt, több életet visznek be a szereplők, s ekkor a hatás is mindjárt nagyobb lett volna. Az összejáték megfelel, sőt a kar is, mintha jobb lett volna, mint a többi alkalommal.

Pénteken Ohorn Antalnak „A szentbernáti barátok” című 5 felvonásos

színműve került bemutatóra Thury Zoltán fordításában, nem épen telt ház előtt. Szerző a Svájcban levő szentbernáthyi kolostor beléletét és intrikáit jeleníti meg helyielyközzel megkapó drámai akcentussal. A jelenetek történetének színhelyét azonban nem ártott volna a színlapon jelezni. Az előadás szinte meglepett bennünket oly — jó volt. A szereplők némelyike ugyan jobban is tudhatta volna a szerepét, mert hát szívesebben halgattja a közönség az előadást az egyes szereplőktől, mint a sugótól, ezt bizonyára a direktor ur is koncedálja. A szereplők legnagyobb részét sikeresen oldották meg feladatukat s ezt a nézőközönség is szívesen elismerte. Különösen ki kell emelnünk Baghyt, ki bravúrral játszotta meg szerepét és Mátrayt, ki szintén rutinnal játszott. Szívesen konstatáljuk e helyen azt is, hogy a sok operett után jól esett már ebből a műfajból is látnunk egy előadást. A rendezés szintén jó kezekben volt. Nem mulaszthatjuk el megjegyezni azt is, hogy a közönség egy része tetszésének éppen olyankor adott elég hangos kifejezést, mikor a legnagyobb csendben kellett volna lennie. Mindenesetre ez már aztán izlés dolga. N—i.

Kereskedők és a szövetkezetek.

Az országos magyar kereskedelmi egyesület marosvásárhelyi kerületének évi beszámoló gyűlése tárgysorozatának 4-ik pontjával „állásfoglalás a fogyasztási szövetkezetek tulkapásai ellen” cím alatt egy kérdés megvitatását tűzte ki és nekem jutott a szerencse, ezen kérdésben a kereskedelem sérelmeit tolmácsolni.

Szerény tehetségemet messze fölülmuló vállalkozás ez részemről, de mégis elvállaltam azon reményben, hogy fogvatékoságaimért tisztelt kartársaim jóakaratu elnézésével fogok találkozni, annál is inkább, mert nézetemet szokásom szerint őszintén mondom el.

A szabadelvűség káros hatása.

A „szabadelvű” jelszó alatt törvényhozásunk 1848-on kezdve sok olyan intézményt léptetett életbe, melyek más viszonyok között élő országnak, nemzetnek rohamos fejlődését, boldogulását idézhették volna elő, de hazánk különleges viszonyai miatt az eredmény az, hogy több vidékünk virágzó ipara elenyevetett, kereskedelme nemzetközívé vált, népessége eladósodott, közterheket hordozó képessége kérdésesé vált. Ezen állításaimat illusztrálni, bizonyítani, feladatam szűk keretében nem fer el, de talán fölösleges is. Ezek igazságát mindenki érzi és érti.

A kereskedelem fontossága.

Minden kultúrallam egyik hatalmas tényezője a kereskedelem és mivel a vagyonosság az állami erő legfőbb forrása, az ország iparfejlesztése, vagyonossága, gazdagsága pedig kereskedelem hiányában ki nem fejlődhetik — a mint a történelem tanúsága szerint Carthago, Velence, Hollandia, Franciaország, Anglia, Északamerika és Németország gazdagságukat és ennek alapján hatalmukat és függetlenségüket kereskedelmüknek és ez által fejlesztett iparuknak köszönhetik — nyilvánvaló, hogy a kereskedelem fejlesztése az állam hajóját vezérlők feladata kellene hogy legyen! Hogy így történik-e nálunk? Kiviláglak a következőkből.

Magyar hazafias kereskedelem.

Szokás a kereskedelmet általánoságban kosmopolitikusnak tüntetni föl. Hogy mennyire nem szabad ennek így lennie, mennyire szükséges a hazafias kereskedelem, mint a nemzeti fejlődés leghatalmasabb tényezője: mutatja az angol, a francia, a német kereskedelem sovínizmusa.

Azért kell magyar kereskedelmet teremtenünk.

Ennek feltételei:

1. A magyarországi kereskedelem és iparnak szabadsága, de nem ám a „szabad kereskedelem” jelszava alatt Magyarországon dúló kereskedelem szabadossága, hanem az Ausztriávali közösségünkben kifolyó kereskedelmünk és iparunkat fojtogató bilincsek lerázása: az önálló vámterület életbeléptetése.

2. A teljes jogbiztonság. Csak pár szemelvényvel szolgálak. Közigazgatási törvényeink pár év előtt, állítólag, egyszerűsítették, pedig a mint az élet bizonyítja, az eljárás nehézségei ötszörösítve lettek. Kereskedelmi törvényünk a hitelezésnél bizonyos fokú biztonságot nyújtott, de pár év múlva jött a bagatel-törvény, mely a hitelezett összegek nagy részét dubiozusá tette. A törvények olyan labirintusában tévelygünk, hogy többször inkább veszni hagyjuk követeléseinket, ne hogy a perelással magunk váljunk ügyvédek adósaivá.

3. A kereskedő általános műveltségi niveaujának emelése, mely feltétele annak, hogy kereskedőink nagyobb tekintélynek örvendő, hazánk bármily rendű és rangu fia szívesen vallja magát — az angolhoz hasonlóan — kereskedőnek és a mig ezen kérdés törvényhozásilag rendeztetik, tegyük magunknak törvénynyé, hogy csakis kellő előképzettséggel, például a középiskola negyedik osztályának megfelelő tanultsággal bíró ifjakat vegyünk üzleteinkbe tanoncokul és semmi esetre se analfabéta gyerekeket.

Fogyasztási szövetkezetek.

De addig is, mig ezen eszmék testet öltének, hogyan tudjon cse-csemókorát élő magyar kereskedelmünk megélni, midőn olyan sajátosságok félrevezetéssel áll szemben, mint a milyen a „fogyasztási szövetkezetek” működése.

Makó Jeruzsálemhez közelebb van, mint hozzám azon gondolat, mintha azok célszerűek és a maguk helyén szükségesek nem volnának. Az emberi természetben van kioltathatlanul égvé, berögződve a birvágy, mely kellő korlátok nélkül kapzsisággá fajul. Ilyen kapzsiság korlátjakép legelőször az angol gyárimunkásoknál látjuk létrejönni a fogyasztási szövetkezeteket, azon célból, hogy elemezési és más fogyasztási cikkeket nagyban beszerelve, a kicsinybenni elárúsítók jelentékeny hasznát megtakarítsák és így szűkön kimért keresetükből megélhessenek. Az eszme életre való, célszerű voltánál fogva minden kultúrallamban hódított és hódít folyt.

En ethikailag megengedhetőbbnek tartom, bár a kereskedelem hátrányára él, a szövetkezet a megelhetés lehetővé tételéért, a hatalmas tőkék szövetkezését még nagyobb haszonnak kicsikarásáért.

Állami beavatkozás.

Nem volt időm és módom végre járni, de kételkedem abban, hogy más államok ilyen fogyasztási szövetkezeteket — dacára kereskedelmük óriási fejlettségének — olyan mérvű segélyezésben részesítenek a kiskereskedelem rovására, mint ez nálunk történik, midőn az állam az 1898. XXIII-ik törvény-cikk alapján a hitelszövetkezetek és közvetve a fogyasztási szövetkezeteknek négy millió korona alapot, évi 100,000 korona segélyt különböző nemű állami és községi adó-, illeték-, bélyeg- és portomentességet és lsten tudja milyen fokú szállítási díjkezdvényeket nyújt.

Jól all az aldozat egyes phylantropoknak, ha a szűkölködők érdekében hozzák, de az állam a közvagyonból a polgárság egyik osztályát egy másik osztály rovására ha így segélyezi, ennél okvetlenül

keserü érzelmeket fakaszt és egyidejűleg egy jelentékeny adóalapot semmisít meg. De hat hagyján! Az idő sok sebet begyógyít.

Talán az állam mostoha gyermekei, a legsúlyosabb közterheket hordozó kereskedőknek is felvirrad még valaha és talán a statisztika rovatot nyit annak kitüntetésére, hogy hány százaléka a kereskedői pályán becsületesen működő egyéneknek boldogul nálunk!

Fogyasztási szövetkezetek működése.

Most pedig nézzük meg, miféle félreértésben leledzik a fogy. szöv. működése.

Természetes, hogy a fogy. szövetkezetek kizárólag tagjaiknak szabadna, hogy üzletkörükkbe felvett cikkeket elárúsítsanak. És mit látunk? A fogy. szövetkezetek mindenike utcára nyíló boltajtóval rendez kereskedéseket tart fenn és árusítatja a cikkeket készpénzért bárkinak.

Itt van a baj, azon félreértésben hogy bárkinak árusíthat. De ha még tudná is az elárúsító, hogy nem tagoknak árusítnia nem szabad, elképzelhető-e, hogy az elárúsító egy nagyobb község vagy kör minden lakóját, a gyermekeket is, személyesen mind ösmerje és nem tagoknak ne árusítson? Ez lehetetlen! Abban látám a törvény ezen rendelkezésének betartási módját, hogy szövetkezeti pénzjegyeket adjon tagjainak készpénzért vagy hitelre és a vásárlás csakis ezekkel történhesék bizonyos napokon és órákban.

A fogy. szövetkezetek veszélyben.

Még egy scrupulusom van. Láthatjuk, hogy a fogy. szövetkezeti boltokban kaphatók: élelmi cikke, fűszer stb. bőrárak, szövöttárak, vasárak, rövidárak, tehát csaknem minden. Már kérem, genialis ember legyen az az elárúsító, egyszersmind a megrendeléseket részletező egyén, ki minden szakmában annyira jártas, hogy a fogy. szövetkezet érdekeit úgy a bevásárlás, valamint az elárúsításnál állandóan annyira meg tudja védni, hogy az elkerülhetlenül bekövetkező veszteségek, mint behajtlan követelés, romlás, kálo, árulhlámsz, téves számítás, kamatvesztesség stb. és saját fizetése a rendszerint minimalis haszonból évek során át kiteljék és a fogy. szövetkezet el ne adósodjék, az üzletresek idő folytán föl ne emésztődjenek és be ne álljon az a sajnálatos állapot, midőn a tagok iránt az alapszabályszerű ötszörös anyagi felelősség igénybe ne vétessék, a mint az sajnos egyik szomszéd község fogy. szövetkezeténél, hallomás szerint, már beállott.

Ezért azt látám szükségesnek a fogy. szövetkezetek jól fel fogott érdekében, hogy csak a legszükségesebb általános ismert könnyen kezelhető cikkeket vegyék fel üzletkörükkbe különösen amugy is nagy versenyen bíró központok közelében és így törekedjenek üzletfentartási kiadásaitak mérsékelni, így önmagukat károsodástól óvni meg és annyi sok tisztességes szegény existentiának megelhetése útjába nem állnának.

A kereskedelem állásfoglalása.

Ezek után tisztelt közgyűlés, bátor vagyok indítványozni: foglaljon a kereskedelem, a fogyasztási szövetkezeteknek a kereskedelem létérdekeit mélyen érintő, előbb vázoltam, működésével szemben olyan formán állást, hogy becsületos, tisztességes, minden jogos igényt kielégítő szolid eljárásával hova tovább fölöslegessé tegye az ezeknek ellentéte ellenében mintegy szükség-szerű védekezés képen létesülő fogyasztási egyletek fönnállását és bátor vagyok határozati javaslatomat a tisztelt közgyűlésnek megvitatás után elfogadásra ajánlani.

Gyertyánffy Gábor.

Gyertyánffy J. fiai vasnagyerkeskedésében Székelyudvarhelyen.
Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban.

HERMANN GYÖRGY
 FESTŐ ÉS ARANYOZÓ SZÉKELYUDVARHELYEN
 KOSSUTH-UTCA 16. SZÁM ALATT

Ajánlom magamat a műfestészet többféle ágában u. m. templom, arckép és díszleklapok, valamint címtáblák festésére. Fővállalok új templomi berendezéseket régi oltárokat, szószékeket stb. kiújítok, festek és aranyozok, legszebb kivitelben és jutányos árban. Továbbá műkedvelő ifjaknak, kik a festészetben bevezető utmutatást óhajtanak nyerni, oktatást adok óráként egy korona díjért.

Nyomatványokat a legszebb kivitelben készít

Betegh Pál és Társa könyvnyomtató-intézete.

OLCSÓ és jó BUTOR

bevásárlási forrás.

GYARMATHY ISTVÁN
 épület- és butorasztalosnál

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 40. sz. alatt

Uj iskolák felszerelése, meglévők kiegészítése, teljes irodabereendezések pontosan és legjobb kivitelben

Betegh Pál és Társa

könyv- és papírukerkeskedésében Székelyudvarhelyt.

GŐZSÉPLŐ KÉSZLETEK
 KEDVEZŐ FELTÉTELEK MELLETT
 ÜSÉRE ÜZLETEK IS KÖTTETNEK

"AGRARIA"

A SZAB. OSZTR. MAGYAR ÁLLAMVASUT-TÁRSASÁG
 RESZCZAI MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁRÁNAK
 VEZÉRÜGYNÖKSÉGE.

NICHOLSON GÉPGYÁR
 RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
 GAZDASÁGI GÉPOSZTÁLYÁNAK
 VEZÉRÜGYNÖKSÉGE.

AZ "AGRARIA"
 HAZÁNKBAN AZ EGYEDÜLI IPARTERJESZTŐ VÁLLALAT,
 MELY KIZÁRÓLAG MAGYAR GYÁRTMÁNYOKAT HOZ
 FORGALOMBA.

"FONTOS!" ÁLTALÁNOSAN ELISMERVE!

A VESZPRÉM VÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET
 KIÁLLÍTÁSÁN BEMUTATOTT
 NYILVÁNOS SZÁNTÁSÉRT
 MAGYAR ARANY ÉREMMEL ÉS DISZ-
 OKLEVÉLLEL KITÜNTETVE.

PÁROS SORU VETŐGÉPEINK.
 TULSZÁRNYALTAK AZ IDEGEN
 GYÁRTMÁNYOKAT
 ARANY ÉREMMEL KITÜNTETVE.
 MINDEN TALAJHOZ MEGFELELŐ VETÉSI
 UTASÍTÁS = JUTÁNYOS ÁRAK =

SÜRGÖNY VAGY LEVÉLCZIM:
"AGRARIA"
 BUDAPEST

ÁRJEGYZÉKÜNK
 MINDEN GAZDÁRNAK FONTOS
 TANÁCSADÓ ÉS KIVÁNTATRA
 DUMENTESEN KÜLDETIK!

„Hermandol“ klozet-papír a legjobb!

HEGEDŰ, VONÓ, KELLEK ÉS HUOK

**SZIVAR-, SZIVARKA-,
 DOHÁNYTÁRCÁK**

ERSZÉNYEK ÉS PÉNZTÁRCÁK

MONOGRAMMOK levélpapír és fehérmű bélyegzéshez,
 minden betűvel, 1 d. b 1 kor. Kaphatók

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA
 könyv- és papírkereskedésében Székelyudvarhelyt.

Mesés és imakönyvek, zeneművek!

Papírok, írószerek, szivacsok!
 Olcsó legyezők és díszmítáruk!

EGYSZERI átsimítás

SCHICHT-szappannal

(«szarvas» vagy «kules» szappan) pótol
 KÉTSZERI átsimítást közönséges
 szappannal.

Schicht-szappan a legjobb és használatban
 a legolcsóbb! 18



Rösler és Gábor vaskereskedése
 „Az arany patkóhoz“ Székelyudvarhelyen

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek szives tudomására hozni, hogy e napokban Székelykeresztúron, a Kossuth-téren fióküzletet nyitottunk.

Ajánljuk jól berendezett vasüzletünkben kapható styriai acélvassal és körisfagerendelyvel ellátott miskolci váltókéinket jótállás mellett; mindenféle ekerészeket, legjobb faju acélkapát, kaszát, ásót, lapátot, csákányt, fejszét, 2, 3 és 5 águ acél villát, mindenféle ajtó-, ablak- és butorvasalásokat, acél szerzőket, brassói portlandcementet, Hunyadi-vasat, sodrony és kovácsolt szeget, csavarokat stb. minden e szakmába vágó vasárakat legelőnyösebb árban és figyelmes kiszolgálás mellett.

Végül felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét az első rangú gyárakból nagy választékban beszerzett többféle legjobb szerkezetű varrógépraktárunkra, melyek felelősség mellett igen előnyös árban, esetleg részletfizetésre is kaphatók.

A n. é. közönség becses bizalmába ajánlva magunkat s jóindulatú szives pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Rösler és Gábor Székelyudvarhely
 fióküzlet Székelykeresztúron.

ÚJ VASKERESKEDÉS

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza
 Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Ajánlja dusan felszerelt áruaktárát férfi és női ruhaszövetekben a legolcsóbtól a legfinomabbig, mindennemű ruházati cikkekben. Kész férfi és iskolás gyermekruhákban.

Férfi és női diszkalapok, cipők és nagy választék fehérműekben, kitűnő hazai gyártmányú vásznakban, asztalneműekben és butortakarókban, futószőnyegekben, nagy szőnyegekben.

Összes ruhadíszek, nap- és esőernyőkben nagy választék.

Szabó- és kárpitos kellekben, bluzok és alsószoknyákban állandó nagy raktár.

Legolcsóbb árak!

Utú bördők a legnagyobb választékban.
 Szappanok, illatszerek, fog- és ruhaképek